

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av sjukförsäkringslagen, 7 § i semesterlagen och 3 § i semesterlagen för sjömän

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av sjukförsäkringslagen, 7 § i semesterlagen och 3 § i semesterlagen för sjömän (RP 242/2021 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- konsultativ tjänsteman Eva Ojala, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Kaisu Harju-Kolkka, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Kristiina Pitkäranta, Folkpensionsanstalten
- personal- och koncerndirektör Kirsi-Marja Lievonen, Vanda stad
- ledande expert Katri Ojala, Akava ry
- ledande expert Vesa Rantahalvari, Finlands näringsliv rf
- direktör Hanna-Maija Kause, Hyvinvointiala HALI ry
- förhandlingschef Anna Kukka, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT
- sakkunnigläkare Riitta Työläjärvä, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- direktör Liisa Aro, Finlands Läkarförbund
- chef för arbetsmarknadsärenden Harri Hellstén, Företagarna i Finland rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- smittskyddsläkarna från de stora städerna
- STTK rf.

Inget yttrande av

- Institutet för hälsa och välfärd (THL).

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det en temporär ändring av sjukförsäkringslagen så att den försäkrade ska ha rätt till dagpenning vid smittsam sjukdom när det på ett tillförlitligt sätt har konstaterats att den försäkrade har covid-19-smitta och han eller hon på grund av detta är förhindrad att utföra sitt för-

Betänkande ShUB 1/2022 rd

värvsarbete. Även ansökningstiden för dagpenning vid smittsam sjukdom ska ändras. Dessutom föreslås det att bestämmelsen om tid som är likställd med arbetad tid i semesterlagen och semesterlagen för sjömän ändras så att tid som är likställd med arbetad tid, utöver vad som anges i bestämmelser som utfärdats av en offentlig myndighet för att hindra spridning av en sjukdom, också ska vara sådan frånvaro från arbetet som beror på en covid-19-smitta som avses i sjukförsäkringslagen och som konstaterats av en läkare.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt och gälla till och med den 30 juni 2022.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I propositionen föreslås det att sjukförsäkringslagen (1224/2004) ändras temporärt. En försäkrad ska ha rätt till dagpenning vid smittsam sjukdom utan ett isoleringsförordnande av den läkare i tjänsteförhållande som i kommunen eller i samkommunen för sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar, om personen på ett tillförlitligt sätt har konstaterats vara smittad av coronavirus och det inte är tillrådligt att delta i arbete på grund av risken för smittspridning. Samma rätt har vårdnadshavaren till ett barn under 16 år, om det på grund av smittspridning inte är tillrådligt att barnet går till småbarnspedagogiken eller läroanstalten och barnets ålder och hälsa förutsätter att vårdnadshavaren stannar hemma från arbetet. Det föreslås att den retroaktiva ansökningstiden för dagpenning vid smittsam sjukdom förlängs från nuvarande två månader till sex månader. Dessutom föreslås det att semesterlagen och semesterlagen för sjömän ändras så att frånvaro från arbetet på grund av covid-19-smitta inte leder till försämrad rätt till semester. Det föreslås att bestämmelserna ska tillämpas från ingången av 2022 och att de ska gälla till den 30 juni 2022 på motsvarande sätt som de övriga temporära bestämmelserna i sjukförsäkringslagen.

Utskottet anser att ändringarna är befogade och tillstyrker lagförslagen utan ändringar. Ett villkor för att dagpenning vid smittsam sjukdom ska beviljas enligt gällande lagstiftning är att det i enlighet med lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) har bestämts att personen ska hållas i karantän eller isoleras genom ett beslut av den läkare i tjänsteförhållande som i kommunen eller i samkommunen för sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar. När antalet smittfall är stort kan man i praktiken inte utan dröjsmål bestämma att alla smittade ska isoleras genom beslut av smittskyddsläkaren och det förekommer regionala variationer i beslutsfattandet. Utskottet anser dock att giltighetstiden för de temporära bestämmelser som nu föreslås bör bedömas på nytt om epidemiläget förändras väsentligt och det inte längre finns grunder för bestämmelserna.

Smidigare villkor för dagpenning vid smittsam sjukdom i enlighet med propositionen tryggar försörjningen för de personer som inte har förordnats till isolering enligt lagen om smittsamma sjukdomar men som utan lön uteblir från sitt förvärvsarbete på grund av coronasmitta. Dagpenningen vid smittsam sjukdom ersätter bortfallet av förvärvsinkomst till fullt belopp. De föreslagna ändringarna kan således uppmuntra dem som blivit smittade att stanna hemma från sitt förvärvsarbete när det finns risk för att andra arbetstagare blir smittade när de kommer till arbetsplatsen. Om arbetsgivaren betalar lön för frånvarotiden, betalas dagpenning vid smittsam sjukdom till arbetsgivaren. De föreslagna ändringarna minskar alltså också den ekonomiska belastningen för arbetsgivaren. Utskottet betonar att dagpenning vid smittsam sjukdom betalas endast för tiden för så-

Betänkande ShUB 1/2022 rd

dan frånvaro från arbetet som behövs för att förhindra smittspridning. Om sjukdomen drar ut på tiden är det fråga om normal sjukfrånvaro på vilken de gällande bestämmelserna om sjukfrånvaro och sjukdagpenning tillämpas.

Utskottet ser det som motiverat att det för att få dagpenning vid smittsam sjukdom enligt propositionen krävs ett laboratoriebekräftat testresultat (PCR- eller antigen-test) vid en auktoriserad verksamhetsenhet inom servicesystemet och att det alltså inte räcker med enbart hemtestresultat för att få förmånen. Testresultatet kan bekräftas av både den offentliga och den privata hälso- och sjukvårdens provtagnings- och laboratorieanalystjänster, vilka kan anlitas också via företagshälsovården. Utskottet påpekar att det kan förekomma regionala variationer i tillgången till testning och i färdigställandet av testresultaten. Om man inte har tillgång till testning eller om det drar ut på tiden innan resultaten är klara har man inte rätt till dagpenning vid smittsam sjukdom, alternativt kan dagpenningsperioden bli kortare. Utskottet anser det vara viktigt att tillgången till testning garanteras för att de försäkrade ska likabehandlas.

Dagpenning vid smittsam sjukdom enligt propositionen kan betalas endast till personer som smittats av coronaviruset, inte till personer som exponerats för viruset. Utskottet konstaterar att den nationella test- och spåringsstrategin som grundar sig på omfattande testning inte längre kan följas i alla områden på grund av det rådande epidemiläget, så det går inte att tillförlitligt bekräfta exponering för sjukdomen. Utskottet betonar dock att om en exponerad genom beslut av en smittskyddsläkare har försatts i karantän, har personen redan med stöd av den gällande lagstiftningen rätt till dagpenning vid smittsam sjukdom.

Det att covid-19-smitta har konstaterats på ett tillförlitligt sätt, vilket är en förutsättning för dagpenning vid smittsam sjukdom, och den därtill hörande rekommendationen att bli borta från förvärvsarbete, småbarnspedagogik eller skola ska enligt propositionsmotiven konstateras av en läkare. Vid konstaterandet kan tjänster inom den offentliga eller privata hälso- och sjukvården, inklusive företagshälsovården, användas. Enligt det förordningsutkast som bifogats propositionen ska ett läkarintyg visas upp vid ansökan om dagpenning vid smittsam sjukdom.

Sakkunniga har påpekat att kravet på läkarintyg vid ansökan om dagpenning vid smittsam sjukdom ytterligare kan belasta hälso- och sjukvården, där belastningen sedan tidigare är tung på grund av det långvariga epidemiläget, och att möjligheterna att erbjuda mottagningstider kan vara begränsade. Enligt utredning från social- och hälsovårdsministeriet finns det i sig inget hinder för att bedömningen av behovet av frånvaro från arbetet, småbarnspedagogiken eller läroanstalten på grund av coronavirussmitta görs av någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården i stället för av en läkare, till exempel sjukskötare eller hälsovårdare, förutsatt att den som gör bedömningen vet vilka myndighetsföreskrifter och myndighetsrekommendationer som gäller vid tidpunkten. För att säkerställa ett smidigt och snabbt genomförande har man i propositionen dock gått in för att kräva läkarintyg vid ansökan, eftersom det vid många verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården är möjligt att använda det elektroniska A-läkarintyget, varvid en del av uppgifterna på blanketten överförs till Folkpensionsanstaltens handläggningssystem.

Utskottet anser det vara ändamålsenligt och ytterst viktigt att man vid beredningen av ändringen av statsrådets förordning om verkställigheten av sjukförsäkringslagen bedömer om också sjuk-

Betänkande ShUB 1/2022 rd

skötare eller hälsovårdare och inte bara läkare ska kunna skriva ut intyg i fråga om frånvaro från förvärvsarbete, småbarnspedagogik eller läroanstalt på grund av covid-19-smitta.

Utskottet välkomnar att den retroaktiva ansökningstiden för dagpenning vid smittsam sjukdom föreslås bli förlängd från nuvarande två månader till sex månader. Den förlängda ansökningstiden gäller också dagpenning vid smittsam sjukdom som betalas till personer som isolerats eller försatts i karantän genom beslut av en smittskyddsläkare. Beslutsprocessen om karantän och isolering har blivit överbelastad och fördröjts i veckor, vilket innebär att ansökningstiden på två månader enligt den gällande lagstiftningen kan vara för kort för att få dagpenning vid smittsam sjukdom.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1–3 i proposition RP 242/2021 rd utan ändringar.

Helsingfors 9.2.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Pekka Aittakumpu cent
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Pia Kauma saml
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Merja Kyllönen vänst
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Minna Reijonen saf
medlem Heidi Viljanen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.